

Geachte genodigden, ministers & staatssecretarissen, parlementsleden, voorzitter, kunstenaar en mecenas, en Darya.

Gelukkig nieuwjaar!

Ik kijk bewust naar jou, Darya –als ik je bij de voornaam mag aanspreken-, want je bent zowat de enige die weet ik dat ik niet raaskal, maar jou en iedereen hier dus een welgemeend Perzisch gelukkig nieuwjaar mag wensen. Ik ben blij dat ik op een dag als deze jou een Ebbenhouten Spoor mag overhandigen. Ik doe dit nu al voor de achtste keer. Zeven laureaten gingen je voor. Onze voorzitter somde ze al op, maar is het jullie opgevallen dat er met Nasser Nadjmi, Sepideh Sedaghatnia en nu jou al drie Perzen op de erelijst staan? Drie op de acht! Het is niet dat we uit een of andere voorliefde actief naar Perzische laureaten op zoek gaan, neen, maar toeval is het ook niet. Toch niet als ik Paul Scheffer, hoogleraar Europese Studies aan de universiteit van Tilburg en Amsterdam, en de auteur van 'Het land van aankomst', mag geloven.

Hij zegt in De Morgen van 25/10/2015: "De arbeidsparticipatie van vluchtelingengroepen is in Nederland niet goed: Somaliërs 26 procent, Irakezen 34 procent, Afghanen 42 procent en Iraniërs 60 procent. Conclusie van een onderzoek: de niet-beroepsbevolking is het grootst bij de vluchtelingengroepen, uitgezonderd de Iraanse Nederlanders.

Het bleek nogal moeilijk te zijn om vergelijkbare cijfers voor Vlaanderen te achterhalen. Maar waaraan ontlenen we eigenlijk het zelfvertrouwen dat het nu met deze nieuwe vluchtelingen in de komende jaren wel goed gaat komen? Een realistische inschatting is dat de meerderheid van de nieuwe vluchtelingen de komende vijf jaar geen werk zal vinden."

Behalve dan voor de Vlaamse Iraniërs of Perzen, beter, want ook al moeten we voortgaan op de Nederlandse cijfers, de casuïstiek van de Ebbenhouten Spoor geeft alvast de Vlaamse tendens aan.

Ik denk dat Darya een haat-liefdeverhouding heeft met haar land. Ze haat het Iran van de ayatollahs en de sharia, maar houdt van Perzië. Ik hou van tandartsen, mijn zus en vrouw zijn nota bene beiden tandarts. Darya is ook tandarts en was als studente in Teheran ook een geëngageerde vrouw. Ze heeft dat activisme duur betaald. Toen ze in 1999 deelnam aan een studentenprotest, belandde ze in een isoleercel in de gevangenis. Ze vluchtte met haar man en werd bij verstek veroordeeld. In België aangekomen, werd ze hier (opnieuw) tandarts en stampde ze twee tandartsenklinieken uit de grond. Zowaar Vlaams ondernemersbloed in de aderen van Darya. Het valt me trouwens op, het kan toeval zijn, hoe de drie Perzische laureaten zin voor esthetiek hebben, in hun werk zowel als in hun zijn.

Het valt het me op hoe de laureaten altijd piekfijn uitgedost zijn en voor de dag komen. Het is ongetwijfeld een element van eigenwaarde, ingebed in een zeer rijke culturele geschiedenis van Perzië.

Darya was een activiste en is het nog steeds. Let Iranian women enter their stadiums strijdt voor de rechten van de vrouw. Soms eenvoudige rechten, zoals een sportwedstrijd kunnen bijwonen. Maar ook ageren als een Anderlechtspeler de gezichten van vrouwen wist op een foto genomen in een stadion. De 'Affaire Trezeguet' staat zo in ons collectief geheugen gegrift en duwt ons met de neus op de feiten. Onze Europese waarden zijn niet verworven, we moeten er elke dag voor knokken om ze te behouden. Het is dan ook bijzonder pijnlijk als de hoge vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie, de Italiaanse Federica Mogherini, plat op de buik gaat voor de Iraanse president Rohani.

Darya waarschuwt ons als het ware dat de politieke dooi in Iran ons misschien wel optimistisch mag stemmen, maar we moeten verdomd op onze hoede blijven, want de club geestelijke leiders selecteerde vooraf de meest conservatieve elementen voor de verkiezingen.

Mogherini sluierte zich uit respect voor het Iraanse gastland, terwijl daar zo'n 4000 vrouwen per dag vervolgd worden omdat ze de hoofddoek niet volgens de regels dragen. We zwijgen dan nog over de executies, ook van minderjarigen, de sharia, ...

Maar eigenlijk is het nog erger als je als Europeaan moet vaststellen dat bij een bezoek van Rohani aan Europa, de beelden bedekt worden en de wijn van tafel verdwijnt. Ik vraag me af hoe de sommelier en vorige Ebbenhouten Spoor-laureate Sepideh zich daarbij voelt. Ik vraag me af hoe Darya zich daarbij voelt. Want Rohani mag dan voor het Westen gematigd lijken, ik denk dat we ons de vraag moeten durven stellen of de president Rohani zoveel anders is dan de chef Veiligheid Rohani. De chef Veiligheid die vond dat alle manifestanten van de studentenprotesten maar best de doodstraf verdienden.

Darya, eens activist, altijd activist. Je zal moeten blijven strijden. Zelfs al worden stappen voorwaarts gezet. We moeten inderdaad bedacht zijn niet in de val te lopen. De val van de aantrekkelijke contracten, waarbij iedereen spontaan denkt aan de grote Airbuscontracten, terwijl ook kunstenaars - al dan niet bewust - ziende blind zijn. Zoals Wim Delvoye in De Standaard van 2 december vorig jaar, waar hij de strikte scheiding tussen man en vrouw charmant vindt. Omdat hij vegetariër is en geen alcohol drinkt, acht hij Iran een beter land.

Hij voelt zich vrijer in Iran, hij kan in Iran in alle vrijheid werken. Om u maar te zeggen, Darya: als je dat leest, wat doet een mens hier nog? Werk aan de winkel dus.

En dat doe je Darya. Zonder een blad voor de mond nam je stelling in over de misdrijven in Keulen. "We kunnen niet ontkennen dat de misdrijven in Keulen voor een stuk cultuurgebonden zijn. In de praktijk zien we gewoon dat in bepaalde culturen het percentage van geweld tegen vrouwen hoger ligt. Daarom kunnen nieuwkomers alleen maar baat hebben bij een inburgeringscursus, om onze cultuurcodes te leren. Ook al gaat het om een klein deel van de bevolking dat zo conservatief is, ze blijven duidelijk een belangrijke stem."

"Of de daders van de aanrandingen in Duitsland nu vluchtelingen waren dan wel migranten van Arabische en Noord-Afrikaanse afkomst, hun barbaarse gedrag vindt zijn oorsprong in de genderapartheid van de islamitische cultuur. Zij zijn zelf het slachtoffer van een religieus wereldbeeld dat vrouwen beschouwt als minderwaardige wezens." Je vervolgt ook dat –gelukkig maar- niet alle moslims zo zijn.

Ik hoop dat Wim Delvoye de woorden van Darya goed heeft gehoord. Of je boek *Lopen tegen de wind* leest, dat gratis verspreid wordt in honderd Brusselse en Antwerpse secundaire scholen, om zo leerlingen op jonge leeftijd bewust te maken van vrouwendiscriminatie.

Darya, je bent het levende bewijs dat je zonder je achtergrond te verloochenen, kan participeren in onze gastvrije maatschappij. Ik denk dat je zal beamen dat als je er voor wilt gaan, je hier kansen krijgt. Je spreekt voortreffelijk Nederlands - meer zelfs: je speelt mee op het publieke forum - en met een scherpe pen schop je sommige weldenkende intellectuelen een geweten.

Je hebt de kansen gegrepen en je bent succesvol, dat maakt je tot een voorbeeld voor alle nieuwe Vlamingen, maar ook voor de Vlaming in het algemeen. Hopelijk kan je ooit in alle vrijheid terug naar je vaderland om te genieten van shiraz, koffie of thee. Je zei ooit in een interview: "Ik kan niet beschrijven wat het me doet om de wind door mijn haren te voelen, want dan voel ik me vrij. Ik zal daarom ook altijd mijn haren los dragen." Laat de haren wapperen, zou ik zeggen, iets waar ik helaas niet meer van kan meespreken.

Proficiat!